

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

Концепція економічного капіталу (*economic capital*), яка почала розвиватися ще в 90-х р. ХХ ст., спрямована на визначення величини власного капіталу банку з урахуванням мінімізації консолідованих банківських ризиків і базується на статистичній моделі, згідно з якою доцільно розглядати не лише очікувані та неочікувані ризики, а й банківські ризики з різною ймовірністю настання. З огляду на це економічний капітал необхідно розраховувати, беручи за основу конкретні рівні ризику банківських операцій, і отримана величина має покривати не всі можливі втрати банку, а лише ті, які мають значну ймовірність настання. Як бачимо, необхідність визначення економічного капіталу зумовлена потребами покриття ризиків банку, з якими він стикається в межах підтримки визначеного стандарту платоспроможності.

Набуття концепцією економічного капіталу особливого значення для банків у їх діяльності пояснюється тим, що в сучасній банківській практиці все частіше використовують методику оцінки фінансових ризиків та потреби в капіталі RAROC (*Risk-adjusted return on capital*). Сутність цієї методики полягає у зіставленні чистого прибутку банку із величиною ризику, а не з величиною капіталу, що дає змогу визначити потребу банку у власному капіталі, скореговану на ризик рентабельності капіталу. При використанні такого підходу ризик банку виражається саме через “економічний капітал” – додатковий капітал, який сформовано для покриття непередбачуваних втрат. З середини 1990-х років була розроблена й запроваджена вдосконалена методологія оцінки ефективності банківського бізнесу RARORAC (*Risk-adjusted return on risk-adjusted capital*), яка є інтегрованим підходом й пов’язує між собою ризик, капітал і вартість. Ця методологія дозволяла визначати поточну й майбутню вартість банку в розрізі окремих напрямів діяльності і типів банківських ризиків, а також адекватно оцінити всі ризики, які бере на себе банківська установа шляхом визначення економічного капіталу (ризик-капіталу) на основі конкретних ризиків, враховуючи їх кореляцію. Розрахунок показника RARORAC вимагає оцінки величини економічного капіталу банку відповідно до рівня ризику кредитного портфеля банку. Дана методологія спочатку широко застосовувалася американськими банками, а починаючи з 1999 р., була взята за основу Базельським комітетом банківського нагляду для розробки новим вимог до капіталу банку.

Економічний капітал банку можна вважати економічною категорією, яка характеризує сукупність економічних відносин банку та інших контрагентів щодо формування власного капіталу та оцінки його величини для покриття

передбачуваних і непередбачуваних ризиків з метою одержання бажаного прибутку, забезпечення відповідного рівня платоспроможності, конкурентоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості. Саме тому економічний капітал слід розглядати як інструмент вибору та управління ризиками. Економічний капітал має бути об'єктивним параметром діяльності будь-якого банку з чітко визначеною тенденцією до зниження потреби в ньому, що є безпосереднім результатом мінімізації ризиків або їхнього покриття власними доходами. Кожен банк повинен намагатися знизити потребу в економічному капіталі, тобто знизити ризики, які виникають в процесі його діяльності, або покрити їх власними доходами. Найбільш оптимальним для банків буде виявлення всіх можливих ризиків саме на стадії прийняття рішення про здійснення тієї чи іншої операції, а не в процесі її проведення. Лише тоді банки зможуть вчасно мінімізувати ризики з найменшими втратами власного капіталу, зберегти бажаний рівень рентабельності та платоспроможності.

Ткачук, Н.М. Особливості формування та визначення економічного капіталу банку [Текст] / Н.М. Ткачук // Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2012 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2012. – Т. 2. – С. 185-186.